

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΕΓΑΣ

(1893 - 1976)

Τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1976 ἀπέθανε, μετὰ ἀπὸ θανάσιμον τραυματισμὸν ἀπὸ αὐτοκίνητον, ὁ ὁμότιμος καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν καὶ ἀκαδημαϊκὸς Γεώργιος Ἀ. Μέγας.

Ὁ Γ. Ἀ. Μέγας ἐγεννήθη τὸ 1893 εἰς τὴν Μεσημβρίαν τῆς Β. Θράκης ἀπὸ πατέρα διδάσκαλον καὶ λόγιον. Εἰς τὴν πατρίδα τοῦ πατρὸς του Σιάτισταν ἤκουσε τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τὸ 1913 μὲ ἄριστα καὶ τὸ 1925 ἀνεκνήρυχθη διδάκτωρ τῆς ἱδίας Σχολῆς ἐπίσης μὲ ἄριστα. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1927-30 ἐσπούδασεν ὡς ὑπότροφος εἰς τὴν Γερμανίαν Κλασσικὴν Φιλολογίαν, Κοινωνιολογίαν καὶ Λαογραφίαν.

Ὁ Μέγας διετέλεσε διαδοχικῶς συντάκτης τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1920-27) καὶ κατόπιν διευθυντῆς του (1936-55), ἔκτακτος καὶ ἔπειτα τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν (1947-61) καὶ ἀκαδημαϊκὸς (ἀπὸ τοῦ 1970).

Ὡς φοιτητῆς ὁ Μέγας μετέχει ἐνεργῶς τοῦ φροντιστηρίου τοῦ διδασκάλου του Ν. Γ. Πολίτου καὶ δημοσιεύει ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων δύο σχετικὰς λαογραφικὰς ἐργασίας. Ὁ Ν. Γ. Πολίτης ἀναθέτει μάλιστα εἰς αὐτὸν τὴν σύνταξιν ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν παραμυθίων συμφώνως πρὸς τὰ διεθνῆ πρότυπα. Ἐκτοτε καὶ μέχρι πέρατος τοῦ βίου του ὁ Μέγας ἡσχολεῖτο κατὰ καιροὺς μὲ τὸ ἔργον τοῦτο, διαρκῶς συμπληρώνων καὶ ἀναμορφώνων αὐτό.

Αἱ πραγματικαὶ ἰκανότητες καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ δραστηριότης, ποὺ διέκρινον τὸν Μέγαν, φαίνονται κατὰ τὴν εἰκοσαετῆ περίοδον (1936-1955), ποὺ διευθύνει τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον. Μὲ ἐξαιρετικὸν ζῆλον ἐπιδίδεται εἰς τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν του, συμβάλλει σπουδαίως εἰς τὴν συλλεκτικὴν του προσπάθειαν μὲ τὴν καθιέρωσιν λαογραφικῶν ἀποστολῶν εἰς τὴν ὑπαιθρον, ποὺ καὶ ὁ ἴδιος ἐκτελεῖ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, μὲ τὴν εἰσήγησιν του περὶ καθιερώσεως βραβείων διὰ τὰς καλυτέρας ἐκ τῶν συλλογῶν, ποὺ ἀποστέλλονται εἰς τὸ Ἀρχεῖον, καὶ μὲ τὴν σύνταξιν ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀναλυτικῶν καὶ πρωτοτύπων ἐρωτηματολογίων, ποὺ βοηθοῦν τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς ἰδίως λειτουργοὺς εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς περισυλλογῆς τοῦ ὕλικου. Μὲ εἰσήγησιν του ἐκδίδεται τὸ 1939 τὸ περιοδικὸν τοῦ Ἀρχείου «Ἐπετηρὶς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου», εἰς τὸ ὁποῖον δημοσιεύονται ἀπὸ τὸν ἴδιον καὶ τοὺς συνεργάτας του σημαντικοῦ περιεχομένου μελέται, προβάλλουσαι τὴν ἑλληνικὴν λαογραφικὴν ἐπιστήμην διεθνῶς.

Ὡς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος ὁ Μέγας καταβάλλει κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς φοιτητάς του τὴν ἀγάπην εἰς τὰ ἀνεκτιμήτου, ὡς ἐπίστευεν, ἀξίας κειμήλια τῆς ἐθνικῆς μας κληρονομίας καὶ νὰ διδάξῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι ὁ βίος τῶν Ἑλλήνων συνεχίζεται ἀδιάσπαστος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων.

Ὁ Μέγας ἐδίδασκε κατὰ βάσιν τὴν παραδοσιακὴν λαογραφίαν, ὅπως τὴν ἐδίδαξεν ὁ διδάσκαλός του Ν. Γ. Πολίτης καὶ κατόπιν ὁ Κυριακίδης, τοὺς ὁποίους ἠκολούθησαν ἀργότερον καὶ οἱ νεώτεροι ἐρευνῆται καὶ πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι σημειωτέον εἶχον διατελέσει προηγουμένως συνεργάται του εἰς τὸ Κέντρον Λαογραφίας. Ἐπίστευεν ὅτι ἡ λαογραφία μετὰ τόσους ἀγῶνας εἶναι ἐπιστήμη αὐτοτελὴς καὶ συγκεκροτημένη καὶ ἀπέκρουε μὲ ἀγανάκτησιν τὰς ἀπόψεις μερικῶν νεωτερίζοντων, πού ἐπιδιώκουν νὰ τὴν ἀναμίξουν μὲ τὴν ἐθνογραφίαν, ἐθνολογίαν, ἀνθρωπολογίαν κ.ἄ.

Τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Μέγα εἶναι πολὺ ἐκτεταμένον, πολύπλεον, ὄχι σπανίως πρωτότυπον, γενικῶς πολὺ ἐπιβλητικόν. Ἀναφέρεται βασικῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν λαογραφίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν, βυζαντινὴν καὶ νεωτέραν φιλολογίαν. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο φαίνεται ἡ ἀρτία λαογραφικὴ συγκρότησις τοῦ ἀνδρός, ἡ στερεὰ φιλολογικὴ του κατάρτισις, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐθνολογικαὶ καὶ θρησκευτολογικαὶ του γνώσεις. Διὰ νὰ δημιουργήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο ὁ Μέγας εἰργάσθη πάντοτε μὲ ὑποδειγματικὴν εὐσυνειδησίαν, μὲ μεθοδικότητα καὶ μὲ μεγάλῃν ἐρευνητικὴν διάθεσιν. Ἐστηρίχθη εἰς τὴν ἔρευνάν του πάντοτε εἰς τὸ ὑλικόν, τὸ ἀπηκριβωμένον ὑλικόν, πού καὶ ὁ ἴδιος τὸ ἀνεζήτησε καὶ τὸ ἐπηλήθευσεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπαιθρον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσους ἀγνοοῦν τὸ ὑλικόν, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦν ἴσως νὰ τὸ προσεγγίσουν, μὲ ἀποτέλεσμα ἀντὶ νὰ καταλήγουν εἰς θετικὰ καὶ θεμελιωμένα συμπεράσματα νὰ ρέπουν εἰς φαντασιώσεις. Μὲ τὰ ἐφόδια ταῦτα ὀπλισμένος ὁ Μέγας ἀπέδειξεν εἰς ἐργασίας του ἀστηρίκτους τὰς γνώμας ἐπὶ διαφόρων θεμάτων εὐρωπαϊῶν ὁμοτέχνων του καὶ προέτεινεν ἰδικὰς του.

Γενικῶς τὸ ὅλον ἔργον του μὲ τὴν πληρότητα, εὐρύτητα καὶ μεθοδικότητά του καὶ ἡ ἐν γένει δρᾶσις του, πέρα τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς ἀκαδημαϊκοῦ καὶ προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας τὸν ἐτοποθέτησε χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς πυραμίδος τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων λαογράφων καὶ μεταξὺ τῶν λαογράφων μὲ εὐρωπαϊκὴν ἀκτινοβολίαν.

Ὁ Μέγας εἰργάζετο ἐπιστημονικῶς μέχρι τῶν τελευταίων πρὸ τοῦ τραυματισμοῦ του ἡμερῶν μὲ ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν ἡλικίαν του ζωτικότητα καὶ ἀπόδοσιν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡδύνατο πολλὰ καὶ σημαντικὰ νὰ προσφέρῃ ἀκόμη εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Λαογραφίας ὁ ἀκάματος αὐ-

τὸς ἔρευνητής. Σημειώνω ἐνδεικτικῶς ὅτι τὸ πρῶτον τεύχος τοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν παραμυθιῶν (μῦθοι ζώων) εἶχεν ἀποστείλει τελευταίως ὁ Μέγας πρὸς ἐκτύπωσιν εἰς τὸ τυπογραφεῖον, δὲν ἐπέμρωτο ὅμως νὰ δοκιμάσῃ τὴν χαρὰν τῆς ἐκτυπώσεώς του, ἀφοῦ δὲν ἐπρόφθασε κἂν νὰ ἐπιθεωρήσῃ ὁ ἴδιος ὅλα τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Μέγα ἀφίνει δυσαναπλήρωτον κενὸν εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἔρευναν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Δ. ΗΜΕΛΛΟΣ